

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

22. september 2003

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Fødevareministeriets grundnotat om forslag til Rådets forordning om foranstaltninger vedrørende utilsigtede fangster af hvaler ved fiskeri og om ændring af forordning (EF) nr. 88/98, KOM(2003) 451 endelig.

Audun Topp

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

FCP/ 8. kontor

J.nr. 2002-531-0005

Den 18. september 2003

FVM nr. 101

F:\8. kontor\FVM\FVM101 GrN Marsvin.doc.

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om forslag til Rådets forordning om foranstaltninger vedrørende utilsigtede fangster af hvaler ved fiskeri og om ændring af forordning (EF) nr. 88/98

KOM(2003) 451 endelig

Resumé

Med henblik på at nedbringe utilsigtede fangster af hvaler (marsvin), har Kommissionen fremsat forslag om følgende foranstaltninger: 1) Restriktioner vedrørende anvendelsen af drivgarn i Østersøen (en udfasning af drivgarn, der indledes ved begrænsning af længden til højst 2,5 km og afsluttes med et forbud den 1. januar 2007), 2) obligatorisk anvendelse af akustiske alarmer (pingere) i fiskerier, hvor bifangster forekommer, 3) koordineret observatørordning med henblik på overvågning af bifangsterne i bestemte fiskerier og 4) medlemslandene afrapporterer årligt til Kommissionen om overvågningen, og på baggrund heraf vurderes foranstaltningerne efter 3 år med henblik på eventuel revision.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM(2003) 451 endelig af 24. juli 2003 fremsendt forslag til Rådets forordning om foranstaltninger vedrørende utilsigtede fangster af hvaler ved fiskeri og om ændring af forordning (EF) nr. 88/98.

Forslaget er oversendt til Rådet den 25. juli 2003.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEF artikel 37 og kan vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter høring af Europa-Parlamentet.

Nærheds- og proportionalitetsprincippet

Der er ikke redegjort for nærheds- og proportionalitetsprincippet, idet forslaget er et led i gennemførelsen af EU's fælles fiskeripolitik.

Formål og indhold

Formålet med forslaget er at opfylde kravene i artikel 11 og 12 i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet) med hen-

blik på at forbedre hvalers bevaringsstatus. Endvidere er formålet med forslaget i henhold til artikel 2 i Rådets forordning 2371/2002 af 20. december 2002 om bevarelse og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne som led i den fælles fiskeripolitik (grundforordningen), at fremme målene i den fælles fiskeripolitik ved at sikre en bæredygtig udnyttelse af de levende akvatiske ressourcer og begrænse fiskeriets indvirkning på de marine økosystemer mest muligt.

Grundlaget for Kommissionens forslag er rådgivning fra Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komité for Fiskeri (STECF) og Det Internationale Havundersøgelsesråd (ICES). Rapporterne fra STECF og ICES viser, at de fleste fiskeredskaber bifanger marsvin, men at bifangster især forekommer i hildingsgarn (nedgarn) og flydetrawl (der anvendes i pelagisk fiskeri).

Ifølge Kommissionen har overvågningen i medlemslandene hidtil ikke været tilstrækkeligt koordineret, hvorfor oplysningerne om den geografiske og tidsmæssige fordeling af bifangsterne er mangelfulde.

Anvendelse af pingere i garn er ifølge Kommissionen det første skridt for på kort sigt at afhjælpe bifangstproblemet. Kommissionen nævner, at der er behov for at udvikle bredere og mere strategiske foranstaltninger, men at det kræver et effektivt tilsyn med fiskeriet og en bedre vurdering og overvågning af hvalpopulationerne. Kommissionen mener, at det vil være vanskeligt at opretholde de foreslåede foranstaltninger på langt sigt, hvis medlemsstaterne ikke sikrer en fuldstændig overvågning af hvalernes bevaringsstatus som foreskrevet i habitatdirektivet. En langsigtet strategi kan først udformes, når disse oplysninger foreligger.

Marsvin findes udbredt i hele Nordatlanten, herunder Skagerrak, Kattegat og Bælterne og tætheden varierer mellem områder og efter årstider. Beregninger baseret på opgørelser fra 1994 viser, at der er omtrent 170.000 marsvin i den centrale og sydlige del af Nordsøen. Danske bifangster er på basis af tal fra 1987-2001 beregnet til at være på knap 6.000 dyr. Disse bifangstdata reflekterer næppe den aktuelle situation på grund af ændringer i fiskerimønstret siden 1998 som følge af bestandssituationen for torsk.

Parterne i Aftalen om Beskyttelse af Småhvaler i Østersøen og Nordsøen (ASCOBANS) mener nu, at bestanden af marsvin i Østersøen er en selvstændig bestand. På basis af optællinger i 1995 har man beregnet marsvinebestanden i den centrale Østersø til at være på 600 dyr. Bifangster forekommer i dag sjældent, men kan have stor betydning for bevarelse af marsvin i Østersøen.

Den manglende registrering af marsvin i Østersøen kan skyldes at bestanden er meget lille, og observatørindsatsen har været meget begrænset. Det har derfor ikke kunne afgøres, om bi-

fangstraten, udtrykt som antal marsvin pr. fiskeriindsats, er forskellig for områderne Kattegat, Skagerrak og Nordsøen.

Kommissionen foreslår følgende foranstaltninger:

Pingere

Det fremgår af Kommissionens forslag, at der i perioden 1. august til 31. oktober skal være pingere i vrangfiskeriet i Nordsøen, Skagerrak og Kattegat (defineret som bundsatte garn på op til 400 meter). Endvidere skal der i de samme områder være pingere i alle bundsatte garn med en maskestørrelse på 220 mm hele året (pighvarrefiskeri). Pingere sættes på garnene og udsender lyde, så marsvin skræmmes væk fra garnene.

Bundsatte garn og drivgarn i visse områder ud for den svenske sydkyst i Østersøen skal også have pingere.

Forslaget indeholder endvidere tekniske bestemmelser om kravene til pingere. Eftersom pingere endnu ikke er færdigudviklede, vil der være behov for revision af kravene til pingere. Ændringer til pingerkravene kan fastsættes efter forskriftsproceduren i grundforordningens artikel 30, stk. 3.

Drivgarn i Østersøen udfases

Kommissionen foreslår en ændring i reglerne om tekniske bevaringsforanstaltninger i Østersøen, således at drivgarn i Østersøen udfases ved først at reducere drivgarnslængden (fra den maksimale samlede garmlængde i dag på 21 km) til 2,5 km. Fartøjer, der har brugt drivgarn i 2001 til 2003 i Østersøen skal registreres, og medlemslandene skal give særlig tilladelse til drivgarnsfiskeri frem til 2006. I 2005 og 2006 kan kun 60% af fartøjerne få tilladelse til drivgarnsfiskeri, og fra 1. januar 2007 vil det ikke længere være tilladt at anvende drivgarn i Østersøen. Drivgarnene skal have mærkede flydebøjer med radarreflektorer ved hver garnende, og fartøjet skal konstant observere drivgarn, der fisker. Der skal føres logbog over længden af garn, der udsættes.

Observatørdækning

Ifølge forslaget skal medlemslandene udarbejde og gennemføre ordninger for overvågning af bifangster af hvaler med observatører om bord på deres fiskerfartøjer.

Observatørdækningen skal være på 5 % i alle fiskerier, der er omfattet af pingerkrav og alle fiskerier med flydetrawl i Østersøen, Skagerrak, Kattegat og Nordsøen samt i alle fiskerier med trawl med høj åbning i Nordsøen. Endvidere skal der være en observatørdækning på 10 % i drivgarnsfiskeriet i Østersøen. Hvis det ikke er muligt at have observatører om bord på fiskerfartøjet, skal medlemslandene sørge for ledsagefartøjer eller inspektionsfartøjer til overvågningen.

Medlemslandene skal i henhold til forslaget udpege velkvalificeret og erfarent personale, der kan identificere hvalarter og fiskerimetoder, og som skal have kendskab til havsejlds, og skal kunne udføre elementære videnskabelige opgaver.

Observatøernes hovedopgave er i henhold til forslaget at observere bifangster af hvaler og indsamle data om fiskeriet. Observatøren skal aflevere rapport til flagstaten om data om fiskeindsats og bifangster samt resumé af væsentlige forhold, der måtte være konstateret.

Afrapportering

Det fremgår af forslaget, at medlemslandene senest den 1. juni hvert år skal sende en sammenfattende årsberetning om gennemførelsen af bestemmelserne om den obligatoriske anvendelse af pingere, og om de har givet tilladelse til brug af andre pingere end de foreskrevne, samt om gennemførelsen af observatørordningen.

Årsberetningen skal udarbejdes på grundlag af observatøernes rapporter samt relevante data om fiskeriindsatsen, der er indsamlet i henhold til den gældende forordning om indsamling og forvaltning af fiskeridata, der er nødvendig til gennemførelse af den fælles fiskeripolitik. Årsberetningen skal endvidere indeholde et skøn over bifangster af hvaler i hvert af de pågældende fiskerier.

Generel vurdering og revision

Senest et år efter at medlemslandene har forelagt deres anden årsberetning og på baggrund af STECF's vurdering af medlemslandenes beretninger skal Kommissionen i henhold til forslaget udarbejde en rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om anvendelse af forordningen. Revisionsklausulen dækker dog ikke ændringer i forordningen om tekniske bevaringsforanstaltninger i Østersøen.

De nationale årsberetninger og en samlet vurdering heraf vil være grundlaget for en eventuel revision af de foreslåede foranstaltninger.

Udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke.

Konsekvenser

Pingere

Fiskerne skal dække udgifterne til pingere i vragfiskeriet.

Udgiften til pingere udgør ifølge Kommissionens konsekvensanalyse mellem 2.500 til 10.000 EUR (eller 0,05 EUR pr. km garn pr. fisketime) for et fartøj, der anvender mellem 5 og 20 km

garn. Erfaringerne fra pingere i dansk fiskeri viser, at en dansk pighvarrefisker må påregne en årlig udgift på 50.000-70.000 kr. til et fiskeri, der varer i 3-4 måneder om året, idet pingernes levetid er ca. 3 år. Der er en del pingere, der kan gå tabt på grund af mangler i bl.a. pingernes fastgørelse til garnene.

Nogle af de indledende udgifter til indkøb af pingere forventes at kunne finansieres ved støtte fra Det Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet (FIUF), der finansierer støtte til tilpasning til mere selektive fangstmetoder.

Bekendtgørelse nr. 526 af 9. juni 2000 om akustiske alarmer på garnredskaber i Nordsøen skal ophæves, når forordningen træder i kraft. Bekendtgørelsen dækker dansk vragfiskeri i Nordsøen. Danmarks Fiskeriforening har gennem midler fra Fiskeafgiftsfonden indkøbt pingerne til dette fiskeri.

Drivgarn

Ifølge forslaget skal drivgarnsfiskeriet efter laks i Østersøen udfases, og fiskeriet omstilles fra drivgarnsfiskeri til fiskeri med andre redskaber, herunder med kroge.

I 2002 deltog 15 danske fartøjer over 10 meter i drivgarnsfiskeriet efter laks i Østersøen med samlede fangster på 50 tons, og 26 fartøjer over 10 meter deltog i fiskeriet efter laks med krogliner med samlede fangster på 203, medens op til 70 små fartøjer (under 10 meter) landede godt 32 tons laks, fordelt med ca. 16 tons på drivgarnsfiskeri og ca. 16 tons på krogfiskeri. Samlet blev landet godt 66 t laks fra drivgarnsfiskeriet og knap 219 t fra kroglinefiskeriet. Knap 23% af lakselandingerne i 2002 kan således henføres til drivgarnsfiskeri.

I 2001 skønnes landingerne fra drivgarnsfiskeriet at udgøre ca. 31% og landingerne fra krogfiskeriet godt 64%, mens fordelingen i 2000 var 58% fra drivgarnsfiskeri og 39% fra krogfiskeriet. Fordelingen af landinger på redskabstype varierer således væsentligt fra år til år og afhænger af mange faktorer, såsom fangstmuligheder og vejrforhold. Der er tilsyneladende en nedadgående tendens i fangster, taget med drivgarn. Værdien af fangster, taget med drivgarn i 2002 udgør i første omsætningsled ca. 1,7 mio. kr.

Kravet om reduktion af længden af drivgarn til 2,5 km til udgangen af 2006 betyder reelt stop for fiskeri med drivgarn allerede fra forordningens ikrafttrædelse.

Udskiftning af samtlige drivgarn i danske fiskerifartøjer til andre redskaber i Østersøen vil påføre fiskerne udgifter. Medlemsstaterne kan under EU's Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet (FIUF) yde finansiel godtgørelse til fiskere og fartøjsejere, hvis en rådsbeslutning indebærer tekniske restriktioner med hensyn til bestemte redskaber eller fangstmetoder.

Observatørordninger

Medlemsstaterne skal sørge for den foreslåede observatørordning (5% og 10% dækning). Hertil kommer, at medlemslandene skal sikre ledsagefartøjer til observatørordningen for fartøjer, der er for små til at have observatører ombord. Kommissionen oplyser, at udgifterne til observatørordningen kan variere mellem en til flere mio. EUR, forudsat at udgiften er på 500 EUR pr. observatør pr. dag på havet.

Generelt indsamles oplysninger om fiskeriet i henhold til Rådsforordning (EF) nr. 1543/2000 af 29. juni 2000 om fastlæggelse af en EF-ramme for indsamling og forvaltning af fiskeridata, der er nødvendige til gennemførelse af den fælles fiskeripolitik.

Danmark har i overensstemmelse med artikel 6 i nævnte forordning fastlagt et nationalt program for programperioden 2002-2006.

Programmet har ikke taget højde for Kommissionens forslag om observatørordning for mar-svinebifangster.

Kommissionen gør opmærksom på, at kravet om overvågning af fangster af hvaler allerede er fastlagt i habitatdirektivet 92/43/EØF, og at observatørordningen også vil give nye arbejdspladser.

Høring

Forslaget har været sendt til § 5 udvalget med anmodning om eventuelle bemærkninger.

Danmarks Fiskeriforening har i sit svar den 10. september 2003 peget på det hidtidige samarbejde om at inddrage fiskerne i forbindelse med løsning af bifangstproblemerne, idet foreningen forudsætter, at der ved valg af løsninger tages hensyn til de praktiske og økonomiske muligheder, hvilket ikke er tilfældet ved Kommissionens forslag.

Foreningen peger på, at viden om bifangstniveauet er utilstrækkelig til at foretage omfattende indgreb over for garnfiskeriet.

Der foreligger allerede en omfattende registrering af bifangsterne for det danske og til dels også det engelske garnfiskeri i Nordsøen. Bifangstniveauet har været højt, men garnfiskerierne er gået voldsomt tilbage og bifangsten er mere end halveret og må vurderes at være mindre end 1,7 % af bestanden, hvilket er den øvre grænse for fangst uden effekt på bestandsniveauet ("Bæredygtighedsniveauet"). Der er således ikke noget akut behov for yderligere indgreb i Nordsøen.

Den viden, der foreligger om bifangstniveauet i de øvrige garnfiskerier i Skagerrak, Kattegat, Bælthavet og Østersøen er mangelfuld, men intet tyder på, at bifangstniveauet ikke er bæredygtigt.

Marsvinebestanden i den centrale og østlige Østersø er lille, men foreningen mener, at fiskeriet ikke kan være eneansvarlig herfor. Indgreb alene over for garnfiskeriet, herunder drivgarnsfiskeriet vil være virkningsløst, dels fordi bifangsten er uendelig lille, og dels fordi et sådant indgreb ikke ændrer på eventuelle dårlige miljømæssige forhold.

Foreningen bifalder, at der skaffes viden ved uvildige observatører. Den foreslåede observatørdækning er efter foreningens mening urealistisk, og den går ud fra, at fiskerne vil blive holdt skadesløse, hvis en sådan observatørordning gennemføres af politiske årsager.

WWF Verdensnaturfonden mener i sit svar den 12. september 2003, at Kommissionens skaber overordnede retningslinier for landene.

WWF har i flere år fremført, at utilsigtet bifangst kan være en direkte trussel mod bevarelsen af hvaler. Den reviderede danske handlingsplan for reduktion af utilsigtet bifangst af marsvin (2003) og ASCOBANS Recovery Plan for Baltic Harbour Porpoises (Jastarnia Plan, 2002) er udtryk for minimumsretningslinier for, hvorledes bifangster bør reduceres.

WWF mener, at der foreligger tilstrækkelige videnskabelige oplysninger om marsvin til at nødvendiggøre drastiske skridt og peger på, at bestandsreduktionen i det 20. århundrede primært er begrundet i jagt og bifangster ved fiskeri. Bifangst i bundsatte garn og flydegarn anses som den vigtigste faktor, der forhindrer marsvinebestandens vækst.

WWF anbefaler, at udfase drivgarnsfiskeriet i Østersøen, og at alternative redskaber, der ikke bifanger marsvin, tilskyndes. Endvidere anbefaler WWF, at pingere anvendes i alle områder, hvor bifangst kan finde sted, idet forskning og overvågning i langtidseffekter af pingere bør prioriteres højt.

WWF mener, at den nuværende viden om bifangst og effekten af pingerbrugen skal forbedres betydeligt, idet observatører i risikofiskerier er et væsentligt element. Pingere bør anvendes som korttidsløsning, idet langtidseffekten af pingere skal afklares og alternative afværgeforanstaltninger udvikles, samt at der arbejdes med 'zoner' og beskyttede områder i samarbejde med relevante organisationer og myndigheder.

WWF mener, at der bør oprettes særskilte finansieringsrammer til begrænsning af den aktuelle bifangst samt til det nødvendige forskningsarbejde.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.